

Oscar Peer
Hannes

Roman criminal

Oscar Peer
Hannes

Oscar Peer
Hannes

Grazia fitg

SWISSLOS/Promoziun da la cultura, Chantun Grischun
PRO HELVETIA, Fundaziun svizra per la cultura
Fundaziun Jacques Bischofberger
Corporaziun Energia Engiadina
Fundaziun Willi Muntwyler
Lia Rumantscha

Lectorat	Esther Krättli, en collavuraziun cun l'autur
Concept grafic	Ramun Spescha
Responsabla ediziun	Anita Capaul

© 2014 Chasa Editura Rumantscha, Cuir

ISBN 978-3-03845-020-7
eISBN 978-3-03845-912-5

Hannes

[Hannes](#)

[Dal Hannes al Hannes](#)
Pled accompagnont da Monica Peer-Fopp

[Biografia da l'autur](#)

Hannes

I's tratta quia d'ün hom amo relativamaing giuven, da sia vita na reuschida sco ch'el vess giavüschà. Alch uschena nu füss inguotta d'nouv, ma el d'eira gnü sül muond ün zich da la vart e vaiva il sentimaint da nun esser dal tuot sco tschels. Forsa cha tras quai l'inscunter cun üna duonna insolita es dvantà seis destin.

Üna daman vers las ot e mezza as vaiva'l annunzchà pro la pulizia e quintà d'üna disgrazcha capitada l'ultima not in sa chasa. Ün hom alch sur trenta cun fatscha interessanta, schabain in quist mumaint plütost sblacha, chavels brüns, statura robusta, las spadlas ün zichin inegualas, voul dir la schnestra ün'idea plü ota co la dretta.

Ün pulizist staiva davo quista teca, til spüffond. In ün local daspera amo duos o trais oters chi han subit fini da baderlar. Ün dad els es gnü nan, s'ha laschà quintar tuot amo'na vouta, ha notà sias persunalias, intant ch'ün oter telefonaiva. Ün mumaint ha'l stuvü spettar. El s'ha tschantà sün ün banc da paraid, ha tut oura seis fazöl e s'ha soflà il nas. D'alchvarts as dudiva clocs suords, probabel gniva fabrichà. Il fuond d'eira ün pa inegual, il mür dat giò ad alb. I savuraiva da chaltschina e füm da cigaretta.

Davo üna pezza l'üsch s'ha drivi, ün pulizist ha guardà aint ed ha fat segn da gnir. Coura suna its in ün auto, han bandunà üna cuort tanter chasamaints, sun rivats oura sün via. El tschantaiva davant pro'l manaschunz, sül sez davo amo duos in unifuorma. I nu discurrivan. I giaiva amunt, vias, plazzas, quartiers da sia cità, chi til paraivan uossa curiusamaing müdats. Lapro glüschiava güsta ün amabel sulai d'avrigl. Qua e là ün signal cotschen, lura darcheu

verd, glied süls trottuars, duonnas cun tas-cha da cumischiuns, ün scuavias, ün postin ...

I d'eira sco la daman d'ün di tuottafat normal.

Davant sia chasa spettaiva fingià ün oter auto. I sun gnüts oura duos homens in civil. Quel plü vegl, ün intuorn tschinquanta, bain vesti, s'ha preschantà: «Cumissari Grädel - meis collega Fausch.» El ha guardà intuorn, til ha dumandà da chi chi saja quel BMW. Cha quai saja l'auto da sia duonna.

«El manaja da la duonna chi'd es uossa ...?»

«Schi.»

«E Seis nom?»

«Hannes Monstein.»

Aint il üert ün bassin vöd, üna pergola, üna piazza da boccia cun föglia secha da l'on passà. I sun entrats in chasa, sun its sü d'üna s-chala da crap, dret largia. Süsom s'ha'l fermà, ha muossà ün üsch e s'ha trat da la vart. Ils homens sun its aint, han guardà intuorn, lura tuots illa listessa direcziun. La stüva d'eira amo sumbrivainta, inchün ha trat da la vart la tenda, sün quai esa gnü plü cler. El vezzaiva la pultruna, la curuna da cudeschs, la maisetta cullas notas da clavazin büttada per terra, ün toc da seis Steinway, sulai da la daman sül tapet cotschen.

Intant ch'el d'eira là our in piertan, sun cumparüts amo duos oters, ün plü giuven ed ün plü vegl cun glaza. Els sun gnüts sü da s-chala, til han guardà be cuort e sun lura eir its aint. Curius chi discurrivan bod be da bass, sco schi nu's das-chess far canera. Il cumissari telefonaiva, davo è'l gnü oura:

«Uossa am sto'L declerar amo'na vouta chi chi sun ils duos morts.»

Hannes ha dit: «Mia duonna, Franzisca Monstein, nada Schnöll, e meis mez frar, vout dir meis fraraster Paolo Blum.»

El vaiva ün pa fadia da discuorrer, alch ch'in quista situaziun paraiva normal.

«Seis fraraster?»

«Schi, il figl da mia madrastra.»

L'hom, dret grond, staiva qua davant el, til guardond in fatscha. El ha condolà, ha toc seis bratsch, ha giavüschà da gnir aint.

Hannes ha dumandà: «Sto quai esser?»

«Schi. Ch'El fetscha il bain.»

I nu's vaiva müdà inguotta. Els sezzaivan, mez giaschantats sül sofa, pozzats ün pa inavo. Paolo tгнаiva a Franzisca intuorn las spadlas. La fatscha da Franzisca: quieta, quella da Paolo ün zich blessada d'üna culla, vi dal frunt ün pa sang indüri, la bocca mez averta. El guardaiva sü vers il tschêl sura, cun trat aint il culöz e sco enormamaing schmüravglia.

Probabel chi nu d'eira be ün sömme, eir scha tuot til paraiva insömgia, irreal fin pro l'absurd. Irreal eir quists homens ch'el nu cugnuschaiva, per exaimpel quel cul cheu chalv chi mettaiva alch a lö in sia valischetta, intant ch'ün oter nu finiva da fotografar. Il cumissari giuven ed ün cun unifuorma staivan pro l'üsch da la terrassa, guardond la fnestra ruotta. I's vezzaiva üna foura cun sfessas centradas sco üna staila. Plü co facil üna culla da pistola. Hannes laiva metter in pè la maisetta cullas notas, el as sgobaiva fingià sur Chopin e Johannes Brahms, cur ch'inchün ha cumandà dadot: «Nüd aalanga!»

Plü tard d'eira'l cul cumissari schef cavia in sa stanza da lavur, ingio ch'el ha stuvü respuonder a diversas dumondas, sco in ün crimi: sia famiglia, paraints, cuntschaints, amis, inimis, culpabels pussibels, d'eira l'üsch d'chasa avert o serrà ed uschè inavant. Lura indicaziuns in regard a sa duonna. El ha stuvü ir per sia carta d'identità e seis passaport. Il cumissari ha guardà, ha sföglià be cuort ed ha dat inavo. E lura, sco spettà e bod cun ün surrier, ha'l dumandà:

«Ingio d'eira'L her saira, sar Monstein?»

Eir Hannes ha surris. «Iminchacas nöglia quia», ha'l dit. El d'eira stat cun üna gruppa da viadi in Grecia, desch dis, lura tuornà a chasa plü bod co tschels, pervi da mal il cheu, sulet - il prüm cul aviun fin a Vienna, lura la not passada cul Wienerwalzer fin a chasa. In Grecia d'eira uossa, mità d'avrigl, fingià bod chalurs da stà, directamaing ün squitsch. Il cumissari tadlaiva tuot quiet, chattaiva mal il cheu in Grecia tuottafat plausibel. Ma perche sia fermada a Vienna, e perche il tren da not?

Quai d'eira uschena: In üna gazetta vaiva'l let cha a Vienna füssa quella saira ün recital dad Andrés Schiff, ün pianist ch'el vess jent dudi. El vaiva dat sü seis bagagl al Westbahnhof, d'eira i cul taxi al Musikvereinssaal, ingio cha be per cas vaiva'l amo surgni ün bigliet d'entrada. Musica da clavazin, dschaiva'l, d'eira sia paschiun, üna carriera da pianist stat üna jà seis sömme da giuventüm. Il cumissari daiva ün zich dal cheu. Eir el vaiva jent musica, pustüt Tschaikowski. Ha lura dumandà, sco sperapro, che cha quist pianist haja sunà.

«Il prüm Bach, la sesavla partita in e-moll, lura üna sonata ün pa mediocra da Mozart, e davo la posa Schubert, la gronda sonata in B-Dur.»

«E lura garanti amo ün pêr tocs da supplement?»

«Eu pens da schi, be cha là n'haja stuvü far prescha ed ir a la staziun.»

«Schi nu vess El pudü pernottar a Vienna e gnir hoz cul eroplan? El vaiva tantüna Seis ticket da svoul?»

«Schi, ma là vessi amo stuvü tscherchar üna stanza d'hotel. Lura plü jent güsta ir inavant. Dal rest viagi jent d'ürant la not.»

Quant lönch chi düra il viadi da Vienna fin in Svizra ed a las quantas cha'l tren saja rivà, quai ha'l pudü dir be precis. Na, cuntschaints nu vaiva'l vis aint il tren, ningün chi til vess dat in ögl.

Id es gnü cloccà sün üsch, Grädel es i oura, ha discurrü cun inchün. Davo s'haja dudi la sclingia d'chasa, vuschs sü

da s-chala, vuschs our in piertan, vi'n stüva. Hannes tadlaiva. Incredibel quant persunal chi dovraivan per ün cas uschena. Sa mâ che cha quels lavuressan uossa, schi nu füss capità inguotta. El sezzaiva amo adüna, i nu vaiva bler sen da star sü. Simplamaing restar tschantà e spettar cha la chosa piglia üna fin. Il cumissari vaiva uossa serrà l'üsch, i's dudiva co ch'el daiva cumonds. Hannes vess jent fümà üna cigaretta, ma forse meglder da laschar.

Finalmaing es l'hom darcheu gnü aint, s'ha s-chüsà ch'el til lascha spettar. El es i vi pro la fnestra ed ha guardà oura, as pozzond culs mans sül balcon. «Ün bel üert», ha'l dit. «Alch uschena plaschess eir a mai. E che vista!» Sün quai, as volvond vers el: «Che lavura'L vairamaing, sar Monstein?»

«Mah, che lavuri ... Il prüm n'haja lavurà pro meis bap, in nos affar da mobiglia e tapets. Davo vaivi vuglü dvantar pianist, n'ha lura renunzià e sun i ün pa a l'università. Daspö ons lavuri pro dr. Rehberg, Druck und Verlag AG. Forsa ha'L fingià dudi.»

«E che fa'L là?»

«Roba da publicaziuns, chalenders, annuaris, lura eir contribuziuns per la FAVILLA, quella gazetta trimestriala chi cumpara pro nus. Daspera suna vi d'ün text plü lung, üna spezcha da skizza litterara sur da Jürg Jenatsch.»

«El es scriptur?»

«Mah, in fuond nu saja inandret che ch'eu sun. Fin qua mia vita nun es statta bler oter co dilettantissem.»

«Na güsta fich optimistic. Nun è'L cuntaint cun Sa vita?»

«Chi es dal tuot cuntaint? Es El svesa adüna cuntaint?»

Grädel ha surris: «Ma schi, la cuntantezza, quella ans schmütscha adüna. Na, quai chi'm interessa, sar Monstein: Sia duonna e Seis fraraster, d'eiran quels suvent insembel?»

«In fuond bain.»

«Ed El, nu d'eira'L schiglius?»

Inchün gniva darcheu a clomar. Hannes es restà tschantà. Tras l'üsch ün zich avert ha'l vis co cha'ls duos morts, in vaschels d'aluminium, gnivan portats our da stüva. I til es gnüda l'idea absurda, cha'ls homens pudessan s'inchambuorgiar e crodar giò da s-chala, tant cha'ls morts gnissan oura. El s'ha pozzà sülla spuonda da la sopcha e s'ha drizzà sü. I til es gnü ün sturnizi, cha per ün mumaint nu savaiva'l plü ingio ch'el d'eira. Ün schuschuri aint illas uraglias sco in ün tunnel, ed a listess temp til paraiva chi sclingia d'alchvarts ün telefon. El es i our in chadafö, s'ha bognà la fatscha cun aua freida, ha bavü vi da la spina e tert la bocca culla mongia, ha guardà our da fnestra. Giò'n üert d'eiran duos pulizists chi giaivan tscherchond alch, forsa projectils o patronas. Cur ch'el s'ha vout, d'eira il cumissari sün üsch davo el.

«Dimena, sar Monstein, lura nu Til laina plü disturbar per hoz. Eu pens ch'El varà inamöd ün greiv di.» Ed intant cha Hannes as süantaiva la fatscha: «Eu n'ha badà ch'El va ün zichin zop. As ha'L fat mal?»

«Na, eu vegn zop da natüra. Mia chomma schnestra es ün'idea plü cuorta co la dretta, s-chars ün centimeter. Dal rest, sch'eu das-ch dumandar: che capita uossa culs duos morts?»

«Quels passan uossa pro l'uffizi medicinic e vegnan lura dat libers per il funaral.»

«As saja fingià cur chi'd es capità?»

«Avant desch fin dudesch uras, disch nos meidi. Vers mezzanot - intant ch'El d'eira in seis Wienerwalzer.»

Fausch, seis collega giuven, es gnü our d'stüva cun duos sachets da plastic: in ün as vezzaiva alch projectils, in l'oter üna pistola. El ha muossà a Hannes, ha dumandà: «Cugnuoscha'L quist'arma?»

«Natüral. Quella stona avair tut là our da mia s-chaffa.» Fausch ha miss tuot insembel in sia mappa, ha lura vuglü savair il nom da l'intrapraisa da viadi, culla quala el d'eira stat in Grecia. Hannes ha indichà l'adresa, l'hom ha scrit

sü e ha lura dit: «Nus stuvezzan lura avair üna glista da la glied chi vaiva contact culs duos morts, ed eir che motiv d'omicidi chi pudessan avair gnü. Plü cumplet pussibel!»

Grädel ha agiunt: «Quai es per nus fich important.»

Chapibel cha tuot cumanzaiva a til dar sülla nerva. El ha dit: «Lura am pudessat güsta dumandar sch'eu saja il morder.»

«Quai ha'L uossa dit El, sar Monstein. O ha'L ün'idea chi chi pudess esser?»

«Eu? Co vessi da savair? Eu nu poss tantüna denunzchar ad inchün be uschena, quai inclegiarana, o brich?»

«Schi, schi, nus inclegiain.»

«O mordraretsh da rapina? Eu manaj tras ün incuntschaint?»

«Quai es improbabel. Seis fraraster vaiva amo seis portafögl, cun aint var nouvtschient francs. E Sia duonna l'ura da bratsch cun bratschlet d'or. Quai füss sainza dubi davent.»

Ils duos homens staivan qua davant el, Grädel cun tschop da tweed e cravatta, il giuven cun giacca da chürom üsada, cularin avert e barba da trais dis. Cur cha Hannes ha declerà ch'el nun haja gnanca zich vöglija da far üna tala glista, schi Fausch ha dit: «Quella dovraina, ch'El haja vöglija o brich. I's tratta d'eruir ün mordraretsh.»

«Bain, lura chi eruischan, ma a mai chi laschan in pos.»

Tschel til ha be ris pel gnif aint: «Quai nu pudaina. Cul pos esa per intant a fin, inclegia'L?»

Davo laivna amo savair sch'el haja toc ils morts.

«Perche tils vessa d'avair toc?»

«I füss tantüna pussibel. El nun ha dimena toc?»

«Na, sch'eu di.»

Fausch ha tut sia mappa ed es i per seis fat, intant cha Grädel laiva amo verer la stanza da Franzisca. Hannes es i cun el sü da s-chala, ha drivi l'üsch. «Bitte!» El svesa es restà coura, ha vis co cha'l cumissari driviva la s-chaffa e scrignöls, dond ün sguard, ma in fuond be a la svelta. Lura

è'l gnü oura, ha serrà l'üsich e miss ün sagè. I sun tuornats aval, Hannes ha muossà sia s-chaffa da paraid, ingio ch'el vaiva ün pêr armas - ün schluppet da matsch, duos da chatscha - ün da quels amo vegl, ün Vetterli. Lura üna flinta dubla, ün carabiner, duos pistolas. Grädel ha dumandà sch'el nu serra quista s-chaffa culla clav, e che ch'el fetscha cun tuot quistas armas, sch'el giaja a chatscha? Hannes ha dit ch'el saja fingià stat qua e là cun lur fittadin da Falön, in Engiadina Bassa. Sia mamma d'eira da là, lura tras marida gnüda giò quia. Cun ella vaiva'l discurrü rumantsch. Dal rest eir amo uossa cun sia sour.

«E quist schluppet da matsch?»

Là ha'l respus ch'el saja stat in üna società da tregants, illa listessa sco'l vegl cumissari Locher.

«Ma guarda qua. El cugnuoscha a nos bun Locher?»

Discurrind pigliaiva'l in man las armas. Las duos pistolas paraivan da til interessar, üna Sig 210 ed üna Hämmerle cun caliber pitschen. El ha drivi la serra e cuccà aint. Hannes ha dumandà sch'el dessa muossar il permiss da cumpra.

«Forsa plü tard.» Davo ha'l scrit alch in ün taquint. Ha lura dit, pigliond cumgià, cha'ls homens dal sclerimaint saran qua amo üna buna pezza. «Spurensicherung, sco chi's disch. Dal rest füssna cuntaints sch'El pudess esser disponibel il prossem temp, in cas cha nus vessan dumondas.» El surriaiva: «Eu suppuon ch'El nu tuornarà be subit in Grecia, pervi dal mal il cheu.»

Para ch'el nu vaiva prescha dad ir a giantar. Amo üna pezza plü tard d'eira'l giò'n üert, giond planet per quai d'intuorn, culs mans in gialoffa. Hannes til vezzaiva our da la fnestra da chadafö, co ch'el staiva là, observond la chasa.

Il plü jent füss el effectivamaing darcheu i davent, tuot tenor eir in Grecia o uschigliö d'alchvarts. Impè da quai vaiva'l uossa il divertimaint da far a savair a sa famiglia che

chi d'eira capità. Il prüm ha'l telefonà a sia sour Sonja, davo cun pacs plets a seis bap, ha lura subit miss sü il corn, sainza cha'l pover vegl haja temp da gnir a flà.

Id ha dürà üna buna pezza fin ch'el es cumparü pro la famiglia. Sonja til spettaiva davant chasa, es lura ida cun el sü da s-chala, in silenzi. Casü suna entrats aint il salon, ingio cha genituors, seis sör e duos tantas spettaivan ch'el cumpara. I tschantaivan là insembel, sblachs, sco ün purtret dad Edvard Munch. Amo mez our d'flà ha'l quintà quai chi d'eira da quintar: seis retuorn sü da la Grecia, Vienna, il viadi cul tren da not, la scuverta dals duos morts in sa stüva, la pulizia ed uschè inavant. El vezzaiva lur terribla schmurdüm, e terribel d'eira eir per el. Scenas da famiglia nu vaiva'l mai gnü jent. I dumandaivan co cha quai saja pussibel e chi chi haja fat? Sco sch'el vess savü! Larmas da Lille per seis figl Paolo, plonts da Francine per sa figlia. Ellas cridaivan insembel, e lapro paraiva sco scha lur lamaints as müdessan in ün rier nervus. La fantschella Annunziata, üna sco üna mamma, plondschaiva per talian. La madrina blonda da Franzisca, schabain anteriura sour d'amalats, nu's pudaiva neir cuffortar, ed apparaintamaing neir il chan, chi sgraflaiva coura vi da l'üsch e cumanzaiva a bublar. Sonja es statta sü e til ha laschè gnir aint. Üna jà ha sclingi il telefon, ma ningün nu pigliaiva giò ...

Seis plü grond giavüsch: Esser bainbod darcheu sulet.

Intant d'eira mezdi, Annunziata ha dit chi füss pront. Ha lura dumandà, bod sainza vusch, sch'ella dess metter a chod? Siond cha ningün nu respundaiva, è'la darcheu ida our in chadafö. Dio, Dio ...

Lille es statta sü, resoluta, ha declerà ch'ella nun haja fom, ha dumandà a Francine sch'ella gnia cun ella - ch'ella vögli ir a verer als duos morts.

«A quels nu poust plü verer», ha dit Hannes.

«Perche brich?»

«Perche chi nu sun plü là. Quels sun davent - vegnan amo examinats da l'uffizi medicinic.»

Ella til guardaiva spersa, as terdschond las larmas. Il bap, chi daspö seis cuolpet vaiva fadia da discuorrer, marmuognaiva alch dapersai. Sonja, tschantada ün pa da la vart, taschaiva. Harro, seis neufundlandais nair, as vaiva giaschantà sül tapet, cul cheu tanter las pattas. A la fin suna listess its a maisa. Id es stat ün past sainza plets. I's vezzaiva cha Lille vaiva propa fadia da mangiar. In ün tschert mumaint ha'la laschè crodar il sdun sül plat, es statta sü, ida our dad üsch. Francine es ida oura eir ella, lura s'haja vis co chi's branclaivan, cridond insembel.

Cur cha Hannes, vers las duos, es tuornà a chasa, d'eiran ils homens amo adüna qua, bod in chasa, bod giò'n üert o sülla terrassa. Üna vouta es cumparü Fausch, e quel es restà üna buna pezza illa stanza da Franzisca. Hannes as dumandaiva sch'el dessa spordscher als homens alch da baiver, ma ha lura pensà chi sarà meglider da laschar.

Üna pezza è'l stat in sa stanza da lavur, ha svödà chaschuots, s-charpà ün pêr chartas, let ün pêr notizchas da seis viadi in Grecia. Davo ha'l sfoglià i'l diari da Franzisca, ch'el vaiva tut a sai fingià hoz in daman - ün quadern lià in chürom, ter gross, ingio ch'ella notaiva suvent tscherts evenimaints.

Vers saira, cur cha'ls homens d'eiran finalmaing davent, ha'l telefonà ad ün'amia chi vivaiva a Vienna, Caroline Z., magistra da pedagogia musicala. Quella til ha pudü confermar cha'l recital d'András Schiff haja gnü lö. Hannes ha quintà che chi d'eira capità pro el a chasa, ha descrit sia temma da gnir strat aint il schlamassel. «Id es terribel», dschaiva'l, «alch sco üna manipulaziun our da l'incuntschaint.» E sün quai tilla ha'l dumandà, sch'ella, in cas ch'ella gniss interrogada da la pulizia, pudess declerar ch'el saja stat cun ella a quist recital. Caroline ha taschü, nu paraiva güsta furtünada, quai cha Hannes pudaiva sainz'oter incleger. A la fin, scha eir sainza entusiassem,

ha'la acceptà, forsa s'algordond cha Hannes, avant ün on, tilla vaiva imprastà üna discreta somma per pajar ün quint d'ospital, alch ch'ella nu vaiva amo dat inavo. Ma sco dit, Hannes nu crajaiva cha la pulizia gniss a tilla schicanar fin a Vienna; in tuots cas vess'la simplamaing pudü dir, ch'els duos sajan stats insembel a quel concert, e ch'el svesa haja stuvü ir davent ün pa avant la fin, per nu perder seis tren da not.

La bloccada d'infuormaziun publica nun ha dürà fich lönch. Fingià davo trais dis esa stat l'infiern, cun sclingöz da telefon, mails, chartas d'express e condolentschas. E lura natüralmaing ün assagl da fotografs, reporters da scandal e sensaziun. Üna daman amo avant las ot ha'l vis co cha quista razza d'eira qua giò davant chasa, pigliond lur plunder our da l'auto. La porta d'chasa d'eira serrada. Il prüm nu finivna da sclingir, e siond cha ningün nu driviva, s'hana simplamaing tschantats sül banc ed han spettà. Hannes staiva davo la fnestra da chadafö mez averta e tadlaiva. I's dudiva a baderlar, eir ün pa musica, lapro odor da cigarettas. Ün pa plü tard ha'l vis co ch'ün dad els, in alch distanza, fotografaiva la chasa. I til es gratià da schmütschir da la vart da l'üert our da l'üsch dal schler, sainza chi til vezzan. Ma davo duos uras, cur ch'el es tuornà, d'eirna amo adüna qua. Plü co facil nu gniva'l plü liber da quists cumpogns, tant ch'el tils ha laschè gnir aint. Els han portà lur crom sü da s-chala ed han drizzà aint. Ün dad els faiva fotografias invia ed innan, vess lura dal diavel jent fotografà eir la stüva e pustüt il sofa, ingio cha las duos persunas d'eiran gnüdas sajettadas. Cur cha Hannes ha dit cha la stüva resta serrada da la pulizia, ha'l manià: «Puchà, güsta quai füss per nus interessant.» Duos oters han fat lur intervista, laschond ir alch aparat. Lur dumondas:

«Ingio d'eira'L El cur chi tils han fat giò? - Perche nu d'eira'L a chasa? - Savaiva'L ch'ün bel di capitaraja? - Che

ha’L pensà cur ch’El ha chattà ils duos morts? – Che resainta’L uossa? – Co as viva in üna chasa ingio chi’d es gnü mordrià? – D’eira quai ün mordrarettsch da rapina obain ün rendaquint? – Chi vain per El in dumonda sco morder? – Chi d’eira quel Ernesto Plözzer? – Vaiva’L jent a Sia duonna?»

Hannes es stat cuntaint cur chi d’eiran davent.

Cullas persunas dal güdisch, ün pêr dis plü tard, ha’l gnü main fadia, schabain cha là d’eira tuottafat different. Il prüm ün’audiziun pro ün uschedit Oberstaatsanwalt. Alch chi varà fat part da la procedura normala, ma sco in ün nosch sömmi as sentiva’l dandettamaing intivà illa maschinaria güdiciaria. Natüral cha’ls homens faivan be lur devoir. Quist achüsader public nu guardaiva neir oura bler oter co ün burgais normal: ün hom intuorn ils sesanta, corpulent, cun cheu larg e pacs chavels, büschmaint correct ed ögliers sainza ur. El nu paraiva ün nosch, be tantinavant ün pa difficil, ch’el nu dschaiva bod inguotta, uschè cha Hannes nu savaiva sch’el dess discuorrer obain taschair eir el. Tuot l’inscunter ha consisti bod be in alch flosclas sainz’importanza. L’hom nu paraiva d’avair prescha. El tschantaiva simplamaing vi da quista maisa e til guardaiva in vista, sco dit nöglia malamiaivel, il plü da tuot cun üna sumbriva d’ironia.

Ün interrogatur, duos dis davo, d’eira plü comunicativ, in alch möd plü uman. El vaiva ün ögl da vaider, paraiva simpel e real, faiva sias dumondas sainza posas inütilas. Hannes respuondaiva uschè cler sco pussibel. Ün inscunter tanter hom ed hom. Ün pa difficultà vaiva’l unicamaing cun quist ögl da vaider. El provaiva da nu badar e listess d’eira’l sco fixà sün quel.

Commoventa d’eira intant la bainvuglientscha dals duos cumissaris. Forsa vaivna pel mumaint pac da far e’s pudaivan dedichar ad el. Grädel, quel bain miss cul tschop da tweet, muossaiva ün grond interess per sia chasa. El vaiva fingià sfuinà in mincha chantun, ha lura vuglü verer

amo'na jada il palantschin. Els sun its sü. Casü ha'l guardà intuorn, ha admirà l'intretschamaint da tramas ed asserchels. In üna grossa trama da pozza, verticala, ha'l scuvert ün pêr fouras, sco stizis da cullas. Hannes ha declerà cha quai deriva amo da Franzisca. Ella vaiva vuglù verer (ma amo avant lur marida), co chi's tira culla pistola.

«Ed El ha muossà?»

«Eu tilla accumuliva mincha giavüsch.»

Amo quella saira d'eira cumparü Fausch, quel culla giacca da chürom. El as rechattaiva «per cumbinaziun» da quistas varts e laiva be svelt verer sias pistolas, schabain cha quellas vaiva'l para fingià muossà a seis schef. Hannes ha drivi la s-chaffa da paraid. Fausch ha tut in man las armas, ha guardà cun ögl critic, sco sch'el savuess, lura darcheu miss in lur lö. Sco sperapro ha'l dumandà: «Ed otras pistolas nu posseda'L?»

«Na. Voul dir natüralmaing amo quella chi d'eira in stüva giò per terra e cha El ha tut cun sai.»

«Schi, eu sa - üna 7,68.»

Sün quai, sco schi til gniss güsta adimmaint, ha'l dumandà sch'el posseda forsa amo il bigliet dal Wienerwalzer. Hannes ha ponderà. Schi, ha'l dit, cha quel stuvess el amo avair. El es i per seis portafögl, ha drivi e guardà. Il ticket da svoul d'eira amo qua, lapro ün pêr cartas d'entrada grecas. El ha darcheu ponderà, es currü sü'n chombra, lura tuornà culla giacca da pel e cullas chotschas da manchester brünas, ha tscherchè davant ils ögls da Fausch in mincha gialoffa, ma ha chattà be ün curteïn, ün culi, ün taquint e fazöls da palperi. Il bigliet da tren nun es gnü oura, schabain ch'el d'eira sgür d'avair gnü aint in viadi quistas chotschas e quista giacca. El nu d'eira neir aint il mantel da plövgia, ma Hannes s'algordaiva amo precis quant ch'el vaiva pajà.

«Laschain stara», ha dit Fausch. «Alch uschena as bütta davent sainza badar.»

El ha guardà intuorn, ha contemplà las duos fotos ingrondivas vi dal mür, üna cul Biancogràt e cul Piz Bernina. El ha muossà cul daint: «Sü qua suna fingià stat üna vouta.»

«Eir eu», hat dit Hannes, «cun meis fraraster Paolo e cun mia sour.» In fuond vaiva'l üna tscherta simpatia per quist hom. I saran stats circa listess vegls. Fausch s'ha vout, til guardond, s'ha s-chüsà dal disturbì ed ha dit adieu. Hannes es i cun el giò da s-chala ed ha drivì la porta.

Visitass da surpraisa eir pro'ls seis. Pustüt per Sonja paraivna d'avair interess. Lur uschedittas dumondas da rutina. Lura eir Philipp, l'ex-marid da Sonja, ils genituors da Franzisca, seis ami Leo W., seis schef dr. Rehberg, il poet Isidor Turell eui. Unicamaing Ernesto Plözzer, chi füss stat per els il plü important, nu d'eira plü disponibel, siond cha precis ün'eivna davò l'evenimaint d'eira'l disgrazchà a mort cun seis eroplan da sport, illa regiun dal Piz Kesch, causa üna strasora. Ils morts d'eiran adüna fein raus.

El svesa nu vaiva inguotta cunter l'empatia dals conumans. Ma sch'inchün telefona per main da che, o ch'el sta darcheu qua davant porta, daja planet listess sülla nerva. Ün di cha Grädel ha darcheu telefonà e dumandà sch'el pudess forsa gnir pro el in seis presidi, vess el per pacas dit ch'el nun haja peida. Ün mumaint ha'l taschü, fin cha Grädel ha dumandà, cun bella maniera: «Halloo? È'L amo qua? – Ma be sch'El nun ha inguott'incunter.»

Cur cha Hannes es rivà pro el, s'ha'l s-chüsà, amiaivel sco adüna: «Displaschaivelmaing n'haja ün di da piket e nu poss ir davent, perquai suna zuond grat ch'el vain svesa pro mai.» El til ha manà sü d'üna s-chala, casü tras ün corridor, lura in üna stanza d'aspet nüd: üna maisa, duos sopchas, s-chaffa da paraid, auaröl, spejel e süaintamans, quai d'eira tuot. Ingün purtret, gnanca ün Carigiet cun sias litos chi orneschan in Svizra millis da pratchas e büros.

Cur chi's vaivan tschantats, schi Grädel, impè da gnir subit culla fatschenda, s'ha miss a discuorrer da musica, e là Hannes ha badà ch'el nu s'inclegiaiva üna püpa. El til ha dumandà che pianists ch'el admira, scha Andrés Schiff tocca eir lapro. Davo è'l gnü cul campiunadi da ballapè, a la fin amo cun politica, tant cha Hannes as dumandaiva scha quist hom til laiva unicamaing stanglantar, sco quel diabolic interrogatur Porfirij Petrowitsch, chi vaiva bod liquidà a Raskolnikow cun üna cascada da plets vöds. Pür cur cha Grädel es finalmaing gnü cun dumondas concretas, as ha'l dat fadia da respuonder cler ed objectiv. Scha alch nu til gniva plü adimmaint, schi Grädel spettaiva cun pazienza. Hannes nu vaiva da zoppantar inguotta, be cha da mincha lappalia esa mal s'algordar, quai cha Grädel savaiva eir el. «Ch'El as lascha pachific temp, fouras da memoria n'haja eir eu.» El surriaiva, dumandaiva per exaimpel:

«Co gniva'L oura cun Seis mez frar, voul dir cun Seis fraraster Paolo? El ramassaiva tantüna armas veglias. Ingio chattaiva'l quellas?» - O lura in regard a Franzisca: «Daspö cura vaiv'la ün'aigna pratcha da fisioterapia? Chi d'eiran seis cliaints? Esa güst cha blets da quels d'eiran richs?»

A la dumonda sch'el haja ödià a Paolo, ha Hannes il prüm respus ün pa da la vart, ha lura precisà, cha in fuond nun haja'l mai savü ödiar.

«Propa brich? Ma El füss cuntaint sch'El nu til vess mai cugnuschü?»

«I nu's po tscherner seis inscunters. Neir annullar.»

«Qua ha'L radschun, i'm va eir uschena.»

Davo ün silenzi: «E l'inscunter cun Sia duonna?»

«Quel es gnü cumplettamaing inaspettà. Eu n'ha lönch provà da sguinchir.»

«Perche sguinchir?»

«Perche ch'eu vaiva temma.»

«Temma? El nu'm fa gnanca zich l'impreschiun d'ün hom chi ha temma. - D'eira quai la prüma duonna in Sia

vita?»

«Na, nöglia la prüma, ma pro ella d'eira tuot different.»

«Co different?»

«Ella d'eira plü misteriusa.»

«In che möd?»

«Ella vaiva ün character incalculabel. Ma forse cha güsta quai am fascinaiva.»

«El es stat in Grecia, es lura tuornà avant co tschels - pervi da mal il cheu.»

«Na, na. Eu nu tгнаiva plü oura dad esser lontan dad ella.»

Grädel: «Adonta da quella bella Greca, chi manaiva la gruppa da viadi e chi Til plaschaiva uschè bain?»

«Schi co sa'L quai?»

El surriaiva: «Ma, nus savain apunta bod tuot.»

«Schi, quella d'eira zuond bella, ma ella am traiva pustüt adimmaint a Franzisca.»

«Ha'L lura dit alch?»

«Eu pens ch'ella varà badà.»

Grädel paraiva da ponderar, mez absaint, scriblottond cul rispli sün ün fögl, strichs schlinchs e verticals - alch disegn da plövgia, sco pro Klee o Flora. Davo ha'l dumandà perche cha Paolo til nomnaiva suvent Gaspard de la nuit?

«Quai d'eira ün surnom, perche ch'eu sunaiva ün toc da Ravel cun quel titel. Tuot tenor cha quel s'affaiva per mai.»

«Pervi da la not?»

«Schi, forse ün paet.»

Plü tard, sfögliond in ün dossier: «Sco chi para ha El, sar Monstein, üna relaziun fich stretta cun Sia sour Sonja. Eu sursigl ün evenimaint chi m'ha tradi Sia madrastra Lille. A mai interessa in fuond alch oter - nempe la relaziun tanter Sonja e Sia duonna. Co gnivan quellas oura insembel?»

Hannes ha dat da las spadlas.

«I dischan cha Sia sour saja fich impulsiva ... D'eir'la schigliusa?»

«Cugnoscha'L duonnas chi nu sun schigliusas?»

«El am sguincha, sar Monstein. – Dumandain uschena: ha Sia sour Sonja ün debel per El? El inclegia che ch'eu manaj?»

«Co vain El sün alch uschena?»

«I füss tantüna pussibel, o brich?»

Davo ha'l discurrü da Plözzer, da seis accidaint mortal cul eroplan, da sia dispitta ch'el vaiva gnü cun Paolo, causa ün toc terrain da fabrica, a Stäfa, cha Paolo laiva cumprar e cha Plözzer til vaiva tut davant il nas via. El ha dumandà: «Che tip d'eira quai, quist Plözzer?»

Hannes ha respus: «Ün tip da pais, grond cusglier, marchadant d'immobiglias, ün cun raps sco crappa ... ed ün pa nar.»

«In che möd nar?»

«El vaiva ün debel per paradox. Ün excentriker. El pretendava, per exaimpel, ch'ün omicidi saja alch tuottafat normal, nöglia üna dumonda da morala, dimpersè dal san inclet e dal respet invers sai sves.»

Quia Grädel ha giavüschà cha Hannes precisescha. Intant ch'el notaiva, esa gnü cloccà sün üsch. El es i oura, ha discurrü cun inchün, es tuornà inaint e s'ha tschantà, ha sföglia in quel dossier. D'alchvarts sun cumparüdas ün pêr fotos, Hannes ha vis be cuort sia chasa, la stüva cul clavazin e cul sofa. Il cumissari paraiva da tscherchar qualchosa, e davo, mez absaint, disegnaiva'l darcheu strichs da plövgia, schabain cha coura d'eira bell'ora. Lura, sainza dozar il cheu:

«Ed El, che pensa'L da quist omicidi?»

Hannes ha squassà il cheu: «Eu nu sa.»

«Esa vaira ch'El ha minchatant reacziuns incalculablas?»

«Eu sun eir be ün uman.»

«I dischan ch'El haja suvent mumaints da rabgia. Para cha da puob vaiva'L gnü üna noscha dispitta cun Paolo, a Falön, sper l'En, ingio ch'El til vess bod coppà cun ün crap. Am pudess El dir alch da quel evenimaint?»

«Na. Perche sduvlar sü il passà?» El s'ha vout da tschella vart, guardond our da fnestra.

«I füss meglder da discuorrer da la chosa, invezza da s-chatschar.»

«Eu nu s-chatsch inguotta.»

«Lura ch'El am dia co cha quai d'eira.»

«Simplamaing üna dispitta. El am vaiva stumplà aint ill'aua, e sün quai til n'haja trat ün crap. Davo d'eira'l per terra, in svanimaint, ed eu nu savaiva che far.»

Grädel ha taschü, til guardond. La curiusa calma da quist hom. Hannes ha dumandà:

«Ch'El am dia, sar cumissari, es quist vairamaing ün'inquisiziun?»

«Ma per l'amur da Dieu, chi discuorra d'inquisiziun? Eu prouv be dad incleger chi ch'El es. El m'interessa, sco uman, e perquai m'intrategni cun El.»

«Privat o in uffizi?»

«Ma, sa'L, quai va pro mai adüna ün pa ün in tschel. Meis manster nu possa mai invlidar dal tuot, quai dvainta alch sco ün toc da la persuna.»

«Uschè cha minchün ch'El inscuntra pudess esser ün delinquent.»

«Na, quai vezza'L fos. Ma cur chi's ha üna vita intera da chefar cun differenta glied, nascha cul temp ün buonder uman, sur il manster oura.»

I faiva fingià not, ed aint il mez s-chür la fatscha dal cumissari til paraiva sco ün pa müdada. El es stat sü, i sun its our d'stanza. Coura darcheu üna s-chala, ün lung corridor ed amo üna s-chala. Grädel til ha accumpagnà fin pro la sortida, ingio chi's han dit adieu. Cur cha Hannes, davo ün pêr pass, ha guardà inavo, d'eira'l amo adüna là sün üsch.

Chaminond vers chasa s'ha'l algordà da quel evenimaint. Els d'eiran puobs da traidesch e quattordesch ons, i d'eiran in vacanzas a Falön, i giovaivan a la riva da l'En. El muossaiva a Paolo co chi's po büttar ün crap plat

sur l'aua via, in möd ch'el fa sots süllas uondas. Üna tera pezza vaivna fat quai insembel. Davo d'eira capità il seguaint: El staiva sün ün crappun glisch mez aint il flüm, cur cha Paolo, in ün da seis curius inspiamaints, d'eira gnü davo nan e til vaiva dat ün stumpel, be uschena. El d'eira crodà aint ill'aua e portà davent ün pêr meters, ma as vaiva pudü drizzar sü e gnir oura. Capità nu d'eira inguotta, unicamaing ch'el d'eira bletsch pantan e cha Paolo as stordschaiva dal rier. El svesa, rabgiantà, vaiva büttà duos o trais craps, ün vaiva toc il cheu, Paolo d'eira crodà per terra e nu's movaiva. El svesa d'eira mez sbalurdi, nu chapiva che chi d'eira capità, el vezzaiva be bancs da sablun, ogna e uondas in prescha, intant cha la rumur dal flüm gniva adüna plü ferma. Davo d'eira cumparü inchün, i vaivan manà a Paolo pro'l meidi, ingio ch'el as vaiva remiss. Ün tschert temp vaiva'l gnü üna fascha intuorn il cheu, suvent stuornantüms. Ma tuot quai d'eira bainbod passà via, intant ch'in el svesa l'algor d'eira adüna qua.

Il funaral vess stuvü avair lö i'l ravuogl da la famiglia, ma i sun lura gnüts daplüs co quai chi's vess gnü jent. Ils umans han lungurella e sun lura cuntaints schi capita alch insolit. Intant cha'l ravarenda discurriva davant las duos fossas, ha Hannes dombrà culs ögls ils preschaints - in tuot circa settanta. D'alchvarts seis schef dr. Rehberg, il liriker Isidor Turell, il pittur Möcklin e sa duonna, lura Charles, seis collega da lavur. Davantvart la famiglia - Lille, il sör, la madrina blonda da Franzisca, aint immez il bap, tgnü a bratsch da las duonnas. Hannes svesa staiva cun Sonja da tschella vart da las fossas. Davant els duos mantuns terra, ragischs tagliadas, fluors e cranzs da fossa. Seis ami Leo nu paraiva qua, ma davovia ha'l dat ögl al cumissari pensiunà Locher, cun sa fatscha da paur. El staiva cul chapè in man, uraziuns nu paraivan sia forza. Üna jà ha'l glischà cul man sur las saidlas via, splintrond sü vers l'ura da clucher.

«Leben wir, so leben wir dem Herrn, sterben wir, so sterben wir dem Herrn ...»

Inchün ha spalà ün pa terra in tuottas duos fossas, duonnas han büttà aint ün pêr fluors. Star lönch in pè stanglainta. Dal rest d'eira eir massa chod per la stagiun - mità avrigl, quai d'eira üna vouta amo cumanzamaint da prümavaira, intant cha hoz as gniva directamaing assagli d'ün sulai brutal. Forsa d'eira favuogn. I's vezzaiva manzinas cun nouva föglia, davo il mür sunteri ün tschirescher in flur. Il tschêl bod blau s-chür.

El es stat cuntaint cur cha la ceremonia sepulcrala d'eira a fin e chi's ha pudü ir aint illa baselgia frais-cha. Quaint sco'l solit musica dad orgel, davo ün pitschen silenzi la vusch dal ravarenda, darcheu ün'uraziun. Plü tard il pled funeber. Hannes vess tadlà, ma el vaiva fadia da's concentrar. El ha be realisà cha'l pled da chavazzin gniva darcheu da Paulus. Chavazzins d'eiran adüna importants. Dal rest d'eira quai eir ün dals talents da Paolo, cun els d'eira'l bun da svagliar discussiuns interas. Curius da pensar cha el e Franzisca nu faivan plü gnanca pled. Intant cha'l ravarenda sün sia chanzla discurriva, vezzaiva'l in impissamaint las duos fossas qua oura, lur vaschinanza, tant ch'els, schi dess üna lingua dals morts, vessan bod pudü scuttar ün cun tschel. La buna Lille d'eira perfin gnüda süll'idea da tils sepulir illa listessa fossa - üna proposta cha'l bap vaiva sbüttà cun indegnaziun. Sco scha'l scandal nu füss fingià stat grond avuonda!

La baselgia d'eira frais-chamaing restorada. I's vezzaiva ün pêr frescos sblachs, aint immez ün Gesu chi benediva, aint il cor trais fnestras da culur, güsta uossa cregnas da sulai. Intant cha'l ravarenda discurriva, til es gnü adimmaint sia mamma. El as dumandaiva co chi füss stat sch'ella vess cugnuschü a Franzisca.

Davo la predgia s'haja dudi üna suite da cello, lura ün pêr plets d'ün rotarian, lura d'ün magister da tennis, d'ün uffizial, davo darcheu il ravarenda, lura musica dad orgel -